

és a Délvidék. Ezért nem lehetett történet, a mult felé forduló értekezés ez a kis írás. Mert amikor a magyar piaristaság háromszázéves fáján új hajtás indul, a tiszteletreméltó multnál is jobban foglalkoztat bennünket a ma, amelyben élünk, és a jövő, amelyben bízunk.

MEGYER JÓZSEF

A summásmunkások megmentése

SUMMÁSMUNKÁSOK alatt azokat a mezőgazdasági munkásokat értjük, akik kora tavasztól késő őszig az összes mezőgazdasági munkákra mezőgazdasági terményekért, természetbeni élelmezésért és pénzbeli munkabérékért a községi előljáróságok előtt, az uradalmak megbizottaival január-február hónapokban megkötött szerződéssel elszegődnek. Borsod vármegyében Mezőkövesd, Szent-István és Tard községekben találjuk meg nagyobbbrészt a summások, akiknek száma 12.000 főre tehető.

Summásmunkásnépünk szintiszta magyar és katolikus. Rendkívül szapora. Sok gyermekkel van megáldva. A nagy gyermekáldás valamikor a legnagyobb büszkesége és vagyona volt a derék summásmunkásnak. Ha valamelyik summásasszony gyermektelen, vagy egykés volt, azt a legnagyobb szégyennek tartották. Az ily asszónynak a kezeit a koporsóban nem kulcsolták össze. A megélhetési viszonyok rosszabbodásával, az össze nem kulcsolt halottasszonyok száma elszaporodott.

A summásmunkásnép rendkívül jólelkű, vallásos és istenhívő. Vallásos életét messze idegenben sem hanyagolja el. Templomlátogatásban, az ájtatosságok vezetésében és a templom rendbehozatalánál a summások elől járnak. Hitvallásos jó példájuk a munkahely községének lakosságát is visszahódítja sokszor a templomnak.

A summásmunkások érzelmi és lelki világára azonban sokszor romboló hatással van, hogyha az uradalom nem teszi lehetővé a vásár- és ünnepnapi istentisztelet látogatását. A vallásgúnyolás, az erkölcstelen életre való csábítás, a templomkerülés előmozdítása és a lelki felüdülés megvonása igen káros kihatással van a summások lelkiségére és az abból fakadó munkakészségre és munkajeljesítményre.

Szombat délután 3 órakor a summások a megkötött szerződésben biztosított joguknál fogva abbahagyják a munkát, hogy idejük legyen tisztálkodni és az istentisztelet látogatására előkészülni.

Ebben azonban őket sokszor a munkavezető gátolja, aki az órát 1—2 órával visszaigazítja, a szekerekre és magtárba való zsákolást a tulajdonképpeni szabadidőben elrendeli, holott ezt a munkát napközben kell elvégezni. Az ily embertelen eljárásnak azután perlekedés a vége.

Summásmunkásainkkal, mint minden munkással, keresztény felebaráti és fajtabeli szeretettel, bizalomgerjesztő megértéssel és a megkívánt jóindulattal kell bánnunk.

A summásnép igen szorgalmas és dolgozó nép. Sok uradalomnak

teljes megelégedését érdemelte és munkára évről-évre visszatér uradalmához, hogyha az vele jól bánt és munkájának a megélhetéséhez joggal megkívánt és tisztességesen meg is szolgált ellenértékét megkapja.

A summások éppugy, mint a kubikusok, dohányosok, szakmányosok, aratórészesek, és mint minden más hasonló fajtabeli munkások keresztül-kasul járnak az országot, hogy maguknak és családjuknak a megélhetéshez szükséges mindennapi kenyeret megkeressék.

A vándormunkások mozgótökét képviselnek, mely a mezőgazdasági és ipari termelésnek nélkülözhetetlen és megbecsülhetetlen tényezője.

Százával és ezrével hagyják el a vándormunkások, a summások hónapokra lakóhelyüket, a bármily szegény, de megszokott, kedves otthonukat, az annyira szeretett családjukat, hogy a földi élet e siralomvölgyében a születésüknél és természetadta joguknál fogva az őket megillető életet megtalálhassák.

Gazdasági és szociális helyzetük sürgős rendezést igényel.

Lépten-nyomon azonban azt halljuk, hogy a „vándormunkások szempontjából minden úgy van jól, amint van és, hogy nem is lehet másképpen.“ Bármennyire is igyekszünk az ideálist keresni és megközelíteni, a lehetőségek mégis azt parancsolják, hogy a megoldást az adott viszonyoknak megfelelően keressük és meg is találjuk.

Nem fogadhatjuk el azt, hogy „minden úgy van jól, ahogy van“, vagyis nem kell csinálnunk semmit.

A vándormunkások, a summások létérdekének megoldására, ezt gyakorlati élettapasztalataim alapján állítom és bizonyítom, a magyar fajvédelem érdekében a lehetőséget meg lehet és mielőbb meg kell találnunk.

A summásmunkások, idénymunkájuk alatt a természetbeni járandóságot, melyre nekik és családjuknak egész évre szükségük van, meg kell, hogy keressék. A megélhetés, az életszükségleti cikkek, a buza és a szalonna árai egyedüli igazságos irányelvek a létminimumnak megfelelő keresetek és munkabérek megállapításánál.

A munkabérpótlékok, a családi munkabérek, melyeket földbirtokosaink is bevezettek, jelentékenyen megjavítják a summásmunkások keresetét.

A mezőgazdasági termelés belterjessé tételével és jövedelmének fokozásával természetesen a mezőgazdasági és summásmunkásaink is megfelelőbb keresethez jutnak és kell hogy jussanak. A munkás életszükségletei azonban a termelés költségei között minden körülmények között helyet kell, hogy találjanak. Megkívánja ezt a mezőgazdasági termelés zavartalan és minél eredményesebb vitele, a fajvédelem és a honvédelem egyaránt.

A summásmunkások megélhetését sokan téli foglalkoztatásával vélik előmozdítani. Erre a módot, amennyire az adott viszonyok megengedik, hatóságaink és gazdatársadalmi szervezeteink állandóan keresik, de azt közmegegyezésre, sajnos, nem tudják megtalálni.

A bányákban és az ipartelepeken summásaink, miután hozzá szakértelmük nincs, nem igen szeretnek munkát vállalni. A megkötött szerződést idő előtt felbontják.

A földnek a megművelése, a mezőgazdasági munka eleme a summásnak és ettől őt elszakítani nem lehet. A mezőgazdasági termelés érdekében attól őt elvonni nem is szabad.

Mikor ezt leszegezem, reá kell mutatnom arra is, hogy summásmunkásaink érzelmi és lelki világára igen káros kihatással van azoknak folytonos vándorlása, az a körülmény, hogy az évek legnagyobb részét kora tavasztól késő őszi családjuktól, otthonuktól távol töltik.

Ez alatt az idő alatt, sajnos, rendes lakóhelyük nincs. Férőhelyük is igen sokszor rossz. Csak az időjárás viszontagságai ellen óvja meg őket. Az uradalom által kijelölt férőhely tulajdonképpen csak az éjszakai pihenőre szolgál és sokszor az erkölcsi züllés melegágya.

Ily viszonyok között jobb sorsra érdemes summásaink igen gyakran nélkülözik, különösen hogyha a munkahely távol van a községtől, a helyhatósági és egyházi gondozást, az ember-, nép- és társadalomnevelést, a valláserkölcsi és nemzeti nevelést.

Az alföldi és tiszavidéki summás- és földmunkáslakta proletár községeknek őszkor és télvíz idejében a hazatért elégedetlen és fegyelmelzetlen munkástömegek gazdasági és szociális bajai sok gondot okoznak és azokat képtelenek anyagi erők és elegendő munkaalkalom hiányában fegyelmelni, megnyugtatni és a boldogulás útjára vezetni.

A munkáslakta községeket és városokat a fejlődésüket gátló szociális gondoktól és a munkástömegek feleslegétől tehermentesítenünk kell.

A summásmunkásokat, akik odahaza és annak közvetlen környékén, a szükséges munkaalkalom hiányában és a községi határ elégtelen terjedelme miatt megélni nem tudnak és kénytelenek megszerezni idegenben, évről-évre uradalmakhoz egész évre kiterjedő munkába állani, azoknak színejavát a szükséges létszámban, mint Németországban, telepítsék le az uradalom területén. Ezzel az uradalom nem vesztenék el a szükséges állandó munkáslétszámot. A munkások pedig állandósításuk mellett, munkásházzal és iskolával ellátva, 1—2 hold használatával, a szükséges népnevelés, a valláserkölcsös és nemzeti nevelés áldásaiban részesíthetők volnának. A proletárközségek pedig felesleges munkásaiktól és azok nagy szociális terhei alól mentesülnének.

A nagy ipari vállalatok munkásházainak tömeges építése mellett végre meg kell indulnia a mezőgazdasági munkások és cselédek, a summások és kubikosok házai nagyobbarányú építkezésének is. A mezőgazdasági és földmunkások gazdasági, szociális és népegészségügyi érdekeit épűgy fel kell karolnunk, mint az ipari munkásokét és azoknak emberségesebb életszínvonalát egyaránt biztosítanunk kell.

A telepítésnél általában, hogy azt szakszerűen, eredményesen és lehetőleg megelégedésre akarjuk végrehajtani, elsősorban a sok gyermekkel megáldott, a mezőgazdálkodáshoz tényleg értő és a telepítés színhelyének éghajlati viszonyaihoz hozzászokott hivatásos mezőgazdasági munkásokat, summásokat és kubikosokat kell letelepíteni. A telepítéshez fűződő nemzeti érdekeket tartós eredmény-

nyel kétségbevonhatatlanul csakis a mezőgazdálkodáshoz megkívánt hivatottság figyelembe vételével valósíthatjuk meg.

Hogyha ezt a nép- és nemzetmentő feladatot meg akarjuk oldani, aminek szükségében kétség nem lehet, akkor a sok gyermekkel megáldott és jobb sorsra érdemes munkástömegek, a summások és kubikosok színejavát, amint ezt közel két évtizeden át hirdetem, okvetlenül le kell telepítenünk.

Jó és derék nép a summásnép. Megbecsülhetetlen értéke és kincse a magyar nemzetnek. Megmentése érdekében, még a legnehezebb időben is, minden lehető el kell követnünk és ha kell, a legnagyobb áldozatot is meg kell hoznunk.

STEUER GYÖRGY